

3-6 Yaş Çocuklarda Terapötik Oyunun Çocuk için Yararları ve Hemşirelik Bakımına Katkıları: Bir Literatür Taraması

Therapeutic Plays' Benefits for Children aged 3-6 and Contributions to Nursing Care: A Literature Review

Naile ŞİMŞEK^{1,*}, Naime ALTAY²

Özet

Amaç: Hastanede yatan çocuklarda terapötik oyunun hemşirelik bakımında kullanılması çocukların yaşadığı olumsuz duygu ve düşünceleri olumlu yönde etkilemektedir. Bu literatür taraması, 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk için yararlarını ve hemşirelik bakımına katkılarını incelemektedir. Terapötik oyun çocukların hastane ortamına uyum sağlamalarına ve yaşadıkları olumsuz düşüncelerin azalmasına yardımcı olur. Terapötik oyunun hemşirelik bakımında yer alması çocuğun yaşayacağı olumsuz duyguları azaltabilir.

Yöntem: Literatür taraması Pubmed, Google Akademik, Medline ve Science Direct veri tabanlarında yapılmıştır. Taramada "Terapötik Oyun", "Hastaneye Yatma", "Çocuk" "Hemşire" ve "Bakım" anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterleri; 1) 2010- 2020 yılları arasında, 2) İngilizce tam metin olarak yayınlanan, 3) Pubmed, Google Akademik, Medline ve Science Direct veri tabanından ulaşılan, 4) 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk için yararları ve hemşirelik bakımına katkılarını inceleyen çalışmalardır.

Bulgular: Tarama sonucunda kriterlere uyan toplam 10 çalışma incelenmiştir. Çalışmalar yapıldığı yıl, yapıldığı yer, örneklem özellikleri, uygulanan terapötik oyun yöntemleri ve önemli sonuçlar yönünden değerlendirilmiştir. İncelenen çalışmalarda terapötik oyun yöntemi elektif cerrahide, damar yolu açma, IV ilaç uygulaması, hastaneye yatış aşısı uygulaması, alçı çıkarma ve radyoterapi sırasında kullanılmıştır. Çalışmalarda hikâye anlatma, interaktif oyun oynama, resim çizme tekniği kullanılmıştır. Terapötik oyunun çocuğun olumsuz davranışlarının ve ağrı düzeylerinin azalmasında katkısı olduğu saptanmıştır. Hemşirelik bakımında kullanılmasının sağlık profesyonelleriyle iş birliğinin ve güvenin artmasında etkili olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Terapötik oyun hastaneye yatan çocukların olumsuz düşünce ve davranışlarının azalmasını ve hemşirelerle iletişimlerinin artmasını sağlar.

Anahtar Kelimeler: Terapötik Oyun, Hastaneye Yatma, Çocuk, Hemşire, Bakım

Abstract

Objective: Using therapeutic plays hospitalized children's nursing care has positive affects on the negative emotions and thoughts. This literature review examines therapeutic plays' benefits in children aged 3-6 and their contribution to nursing care. Therapeutic play helps children's adaption the hospital and reduce negative thoughts. Having therapeutic plays in nursing care can reduce child's negative emotions.

Method: Literature review used PubMed, Google academic and Science Direct databases. The screening keywords were "therapeutic play", "hospitalization", "child", "nurse" and "care". Inclusion criteria in the study; 1) studies examining therapeutic play's benefits for children and contribution to nursing care in children aged 3-6 years, 2) between 2010-2020, 3) published in full text in English, 4) available from Pubmed, Google academic, Medline and Science Direct databases.

Results: 10 studies meeting the criteria were examined after screening. The studies were evaluated in conduction year, place, sample characteristics, therapeutic play methods and important results. The examined studies used therapeutic play method in elective surgery, vascular opening, IV medicine treatment, hospitalization, vaccine application, cast removal, and radiation therapy. The studies used storytelling, interactive game playing, painting techniques. Therapeutic play contributed to reducing the child's negative behavior and pain levels. Its use was effective in nursing care in increasing cooperation and trust with health professionals.

Conclusion: Therapeutic play reduces hospitalized children's negative thoughts and behaviors and increases communication with nurses.

Keywords: Therapeutic Play, Hospitalization, Child, Nurse, Care

¹Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi nailesimsekk1522@gmail.com

²Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi naimealtay@gazi.edu.tr

*Sorumlu Yazar

Geliş Tarihi / Received: 11.04.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 01.06.2021

GİRİŞ

Oyun tarih boyunca birçok çalışmaya konu olmuştur. Eski zamanlardan beri oyunun değeri ve yararları tartışılmış farklı bakış açıları ve tanımlar ortaya konulmuştur. Oyunu açıklayan birçok oyun teorileri ve kuramlar vardır. Kuramlardan her biri farklı bir oyun görüşünü savunmuşlar ancak her görüş çocuk için oyun etkinliklerinin değerini ve yararlarını vurgulamıştır (Cohen, 2007; Howard & McInnes, 2013; Powers, 2018; Bruce, 2018). Oyun, çocuklar için evrensel bir dildir. Çocuğun bilişsel düşünme becerilerini, sosyal etkileşim ve psikomotor becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Oyun, çocukluğun önemli bir parçasıdır ve çocuk sağlığı için önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte, çocuklar için dış dünyayı tanıma, öğrenme, fiziksel aktivite, akranlarla sosyalleşme ve yetişkin rollerini uygulama imkânı verir ve hayal gücünü artırır. Oyun aynı zamanda çatışmaların ve kaygıların çözümlenmesini sağlar ve yaratıcılığı destekler (Ginsburg, 2007; Kliegman, Behrman, Jenson & Stanton, 2007; Milteer, Ginsburg & Mulligan, 2012; Yogman, Garner, Hutchinson, Hirsh-Pasek & Golinkoff, 2018). Tüm yaş gruplarında olduğu gibi 3-6 yaş arası çocuklar oyun oynamayı severler. 3-6 yaş dönemi çocukların inanılmaz hayal güçleri vardır (Ricci & Kyle, 2009). Oyun bu dönemde çocuğun fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimini destekler (Hockenberry & Wilson, 2013). 3-6 yaş dönemindeki çocuklar oyun aracılığıyla konuşma, iletişim kurma gibi sosyal becerilerini geliştirir. Oyun bu yaş grubundaki çocuklara paylaşmayı, uzlaşmayı, başkalarını dinlemeyi, kendi kendini kontrol etmeyi ve korkularının üstesinden gelmeyi öğretir (Ricci & Kyle, 2009).

Oyun, çocuklarla iletişim kurmayı sağlamak, kontrol kaybı, gerginlik, öfke, hayal kırıklığı, çatışma ve kaygıyı azaltmak için kullanılan güçlü ve etkili yöntemlerden biridir. Bir çocuk oyun oynadığında kendini pasif durumdan aktif duruma dönüştürür. Çocuk oyun yoluyla kuralları oluşturur, hayal gücünün ve duygularının özgürleşmesine izin verir ve duygularını keşfeder. Oyun gelişimsel destekleyici olmasının yanı sıra her yaşta çocuk için normalleştirici bir faaliyettir. Endişeli veya stresli durumlarla zorluk yaşayan çocuklar için özellikle değerlidir. Bu nedenle sağlıklı çocuğun sosyal hayatında olduğu kadar hastaneye yatan çocuklar için hastanede de yer almalıdır. Hastanede yatan çocuklar için oyun, özel bir terapötik değere sahiptir (Haiat, Bar-Mor, Shochat, 2003; Maia & Ribeiro, 2011; Hockenberry & Wilson, 2013; Committee on Hospital Care and Child Life Council, 2014; James, Nelson & Ashwill, 2014; Koukourikos, Tzaha, Pantelidou & Tsaloglidou, 2015; Sezici, Ocakci & Kadioglu, 2017).

Terapötik oyun, çocuğun duygularını, korkularını ve endişelerini ifade etmesine ve hastanedeki işlemler sırasında yaşadıklarını daha iyi anlamasına yardımcı olan bir tekniktir (Maia & Ribeiro, 2011). Terapötik oyun, çocuğun ihtiyaçlarını ve duygularını daha iyi anlamak amacıyla farklı profesyoneller tarafından kullanılabilir (Francischinelli, Almeida & Fernandes, 2012). Temel amacı, çocukların duygusal, sosyal ve fiziksel iyiliğini arttırmaktır. Çocukların tıbbi işlemler esnasında yaşadıkları korku, anksiyete ve olumsuz düşüncelerin azalmasına ve çocuğun hastane ortamına uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır (Kapkin, Manav & Muslu, 2020; Li, Chung & Ho, 2011).

Hastaneye yatış çocuklar için stresli bir olaydır. Yüksek düzeyde kaygı ve korkuya yol açarak çocukların kendilerini üzgün ve kızgın hissetmelerine neden olur (Tsai ve ark., 2010; Wilson, Megel, Enenbach & Carlson, 2010). Hastaneye yatan 3-6 yaş çocuklarda ayrılık anksiyetesi, yemek yemeyi reddetme, uykuya dalmada güçlük, ağlama gibi sorunlar görüldüğü belirtilmiştir (Wilson & Rodgers, 2016).

Hastane ortamı, çocuğun oyun oynama ihtiyacını ortadan kaldırmak yerine bu ihtiyacı daha çok ön plana çıkarır. Bu ihtiyaç için hemşireler terapötik oyunu kullanabilir. Terapötik oyun etkili bir iletişim sağlar, çocukların sosyal roller üstlenmelerine fırsat verir, stresi azaltabilir ve stresle baş etmeye yardımcı olabilir. Duygularını oyun aracılığıyla ifade edebilen çocuk hastalığından, hastanede yatış ve işlemlerden kaynaklanan olumsuz psikolojik etkileri daha az yaşayabilmektedir (Haiat ve ark., 2003; Francischinelli ve ark., 2012; Karbandi, Soltanifar, Salari, Asgharinekah & Izie, 2020). Hastanede uygulanan terapötik oyunun çocuklarda kaygıyı azalttığı (William Li, Lopez & Lee, 2007; Vaezzadeh, ve ark., 2011 Coşkuntürk & Gözen, 2018), ağrıyı hafiflettiği (Ullán ve ark., 2014; He ve ark., 2015), daha az olumsuz duygu yaşattığı (William Li ve ark., 2007; Li ve ark., 2011) saptanmıştır.

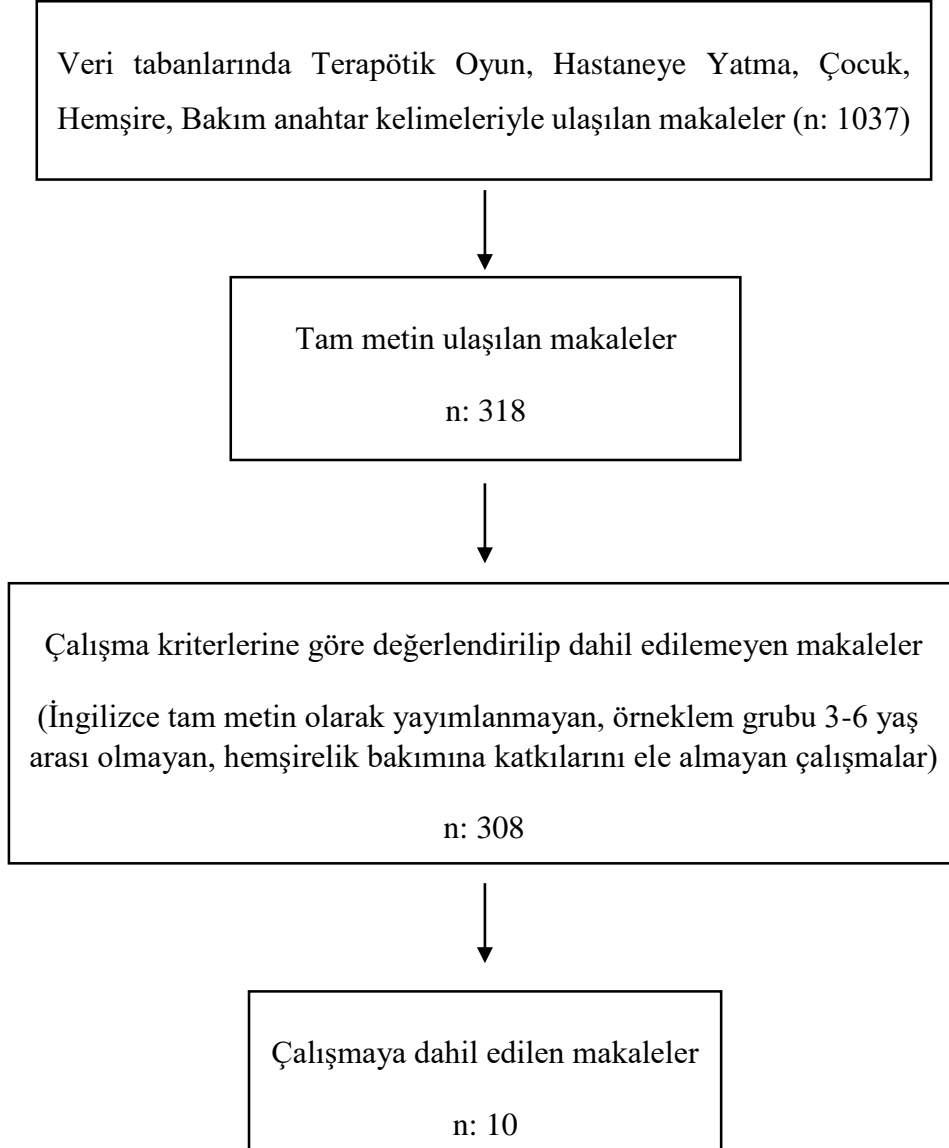
Hemşireler, sağlık profesyonelleri içinde çocuklarla daha fazla zaman geçirdikleri için çocukların kaygılarının yönetiminde önemli bir rol oynamaktadır. Hemşireler, çocuklarda kaygıyı azaltmak için terapötik oyunu bakımlarında kullanabilirler (Karbandi ve ark., 2020). Terapötik oyun, hemşirelerin çocukları ve çocukların ihtiyaçlarını tanımlarını sağlayarak çocuğun sosyal, entelektüel ve fiziksel gelişimi hakkında bilgiler verir. Aynı zamanda çocuğu gözlemleyerek, çocuğun endişelerini, korkularını not edebilir. Hemşirenin gerekli bakımı planlama, uygulama ve bakımın etkinliğini değerlendirmesi için zaman sağlar (Caleffi ve ark., 2016; Hatfield, 2007; Hockenberry & Wilson, 2018). Hemşirelerin terapötik oyun kullanımı, hemşire ve çocuk arasındaki ilişkiyi daha etkili kılar, iş birliğini geliştirir ve güven ortamı yaratır (Maia & Ribeiro, 2011; Artilheiro, Almeida & Chacon, 2011). Terapötik oyun, hemşirelik bakımını güçlendirdiğinden ve çocukla hemşire arasındaki iş birliğini artırmaya yardımcı olduğundan hemşirelik bakımının bir parçası olmalıdır (Aranha, Souza, Pedroso, Maia & Melo, 2020; Santos, Almeida, Ceribelli & Ribeiro, 2020). Hemşire bakımını planlarken çocuğun yaş döneminin özelliklerine uygun terapötik oyun yöntemlerini kullanmalıdır.

Bu literatür taramasının amacı 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk için yararlarının ve hemşirelik bakımına katkılarının incelenmesidir.

YÖNTEM

Literatür taraması Pubmed, Google Akademik, Medline ve Science Direct veri tabanlarında yapılmıştır. Taramada “Terapötik Oyun (Therapeutic Play)”, “Hastaneye Yatma (Hospitalised)”, “Çocuk (Child)”, “Hemşire (Nurse)” ve “Bakım (Care)” anahtar sözcükleri kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterleri; 1) 2010-2020 yılları arasında, 2) İngilizce tam metin olarak yayınlanan, 3) Pubmed, Google Akademik, Medline ve Science Direct veri tabanından ulaşılan, 4) 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk için yararları ve hemşirelik bakımına katkılarını inceleyen çalışmalardır. Anahtar kelimeler ile yapılan ilk taramada

1037 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan sadece 318 çalışma İngilizce tam metin olarak yayımlandığı belirlenmiştir. 318 makaleden 308 makale örneklem grubunun 3-6 yaş arası olmadığı ve hemşirelik bakımına katkılarını ele alan çalışma kapsamında olmadığı için çalışma dışı bırakılmıştır. Tarama sonucunda kriterlere uyan toplam 10 çalışma araştırma kapsamına alınmıştır (Şekil 1). Çalışmalar yapıldığı yıl, yapıldığı yer, örneklem özellikleri, kullanılan terapötik oyun yöntemi ve önemli sonuçlar yönünden değerlendirilmiştir.

Şekil 1. Çalışma Akış Şeması

BULGULAR

Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların örneklemini oluşturan çocukların tamamı hastanedeki işlemler sırasında terapötik oyun yöntemi uygulanan çocuklardır. Çalışmalarda örneklem yaş gruplarını 3-6 yaş arası (2), 3-12 yaş arası (3), 3-15 yaş arası (2), 11 ay- 3-6 yaş arası (1), 3-10 yaş arası (1), 4-8 yaş arası (1) çocuklar oluşturmaktadır. Çalışmalardan dokuzu sadece çocuklarla birisi çocuklar ve ebeveynleri ile yapılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan çalışmalar Brezilya (5), Portekiz (2), İran, Çin ve Tayvan (1)' da yapılmış çalışmalardır. Çalışmalarda elektif cerrahi işlemlerde (2), hastaneye yatma sırasında (2), damar yolu açma işlemi öncesinde (1), intravenöz ilaç uygulaması öncesinde (1), aşı prosedürü öncesinde (1), kemoterapi işlemi öncesinde (1), alçı çıkarma işleminde (1) ve radyoterapi sırasında (1) terapötik oyun yöntemi kullanılmıştır. Çalışmalarda terapötik oyun yöntemi olarak interaktif oyun oynama (5), hikâye anlatma (4), interaktif oyun ve resim çizme tekniği birlikte (1) kullanılmıştır.

Foruzandeh ve arkadaşları yaptığı çalışmada interaktif oyun grubuna oyun hamuru, bloklar ve bulmacalar kullanılarak ameliyattan 20-30 dk. önce oyun odasında çocuğun oyun oynaması sağlamışlar. Boyama grubuna A4 yaprak, kalem, silgi ve bazı renkli kalemler kullanılarak ameliyattan 20-30 dk. önce resim çizme tekniği kullanmışlar. Kontrol grubuna standart işlemler uygulamışlar. Yale Preoperatif Anksiyete Ölçeği (mYPAS) ölçeğini müdahaleden önce ve müdahaleden 5 dk. sonra müdahaleye kör biri tarafından doldurularak çocukların anksiyete düzeylerini puanlamışlardır (Forouzandeh, Drees, Forouzandeh & Darakhshandeh, 2020).

Artilheiro ve arkadaşları kemoterapi işlemi öncesinde terapötik oyun yöntemi kullanmışlardır. Çocuk, kemoterapi uygulanmadan önce terapötik oyun seansında kullanılacak malzemelerle oynamaya teşvik edilmiştir. Kemoterapi sırasında bir oyuncak bebek, damaryolu açma malzemeleri, pamuk, enjektör, iğne, turnike, infüzyon pompası, yapışkan bant, spanç kullanılmıştır. Kemoterapi uygulaması sırasında yapılan işlemler oyuncak bebek üzerinde gösterilmiş ve bu arada araştırmacı kemoterapi gören bir çocuk hakkında hikâye anlatmıştır. Çocuk, hikâyenin sonunda hikâyeyi anlatması için teşvik edilmiştir. Veriler, çocuk, tedavisi, kemoterapiye hazırlıktaki önceki deneyimleri ve oyun seansları sırasında ortaya çıkan davranışlar hakkında bilgiler içeren bir form kullanılarak kaydedilmiş ve onlara eşlik eden kişilerle görüşmeler yapılarak toplanmıştır (Artilheiro ve ark., 2011)

Tsai ve arkadaşlarının yaptığı bir diğer çalışmada ise deney grubuna dahil olan çocuklara çeşitli terapötik oyun yöntemleri kullanılmıştır. Okul öncesi çağındaki çocuklar için, çocukların boyama kitaplarını kullanarak hikâye anlatma ve rol yapma yaklaşımları kullanılmış ve işlem basamakları ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Radyasyon tedavisi seansları sırasında kaygıyı azaltmak için çocukların en sevdikleri bebeği tedavi odasına getirmelerine izin verilmiştir. Çocuklara her günlük radyoterapi seansının sonunda karikatür çıkartmaları verilmiştir. Çocuklarda korku ve kaygıyı azaltmak için çocuğun istediği boyama yapma, video oyunu oynama, çizgi film izleme gibi aktiviteler yaptırılmıştır. Radyoterapi seansları sonunda çocukları cesaretlendirmek için olumlu geri bildirimler verilmiş ve hediye çekilişleri yapılmıştır. Radyoterapi tedavisi görmüş akranlarıyla tanıştırmışlardır. Kontrol grubuna rutin uygulamalar yapılmıştır. Beck Gençlik Kaygı Envanteri ve Yüz Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Kortizol seviyeleri ve kalp atım hızları değerlendirilmiştir (Tsai ve ar., 2013)

Alçı çıkarma işlemi yapılacak çocuklar için yapılan çalışmada hazırlık ve dikkat dağıtıcı oyun olmak üzere 2 aşamada terapötik oyun yöntemi kullanılmış. Hazırlık oyununda oyuncak bebek üzerinde alçı çıkarma işlemi gösterilmiş. Dikkat dağıtıcı oyunda ise görsel veya işitsel dikkat dağınıklığı, derin nefes egzersizleri, dokunsal

uyarım, sayma / şarkı söyleme gibi çocuğun seçtiği yöntemlerden biri kullanılmıştır. Toplamda terapötik oyun müdahalesi 30 dk. sürmüştür. Kontrol grubuna rutin uygulamalar yapılmıştır. Görsel Analog Ölçeği (VAS), Çocuklar İçin Durumluk Kaygı Ölçeği'nin Çince versiyonu (CSAS-C), Çocukların Duygusal Tezahürü Ölçeği, Memnuniyet ölçeği (ebeveyn ve alçı teknisyenleri için) kullanılmıştır. Kalp hızları izlenmiştir (Wong ve ark., 2018).

Paladino ve arkadaşları preoperasyon dönemdeki çocuklara terapötik oyun senasları düzenlemiştir. Çocuk ameliyata girmeden önce ameliyat olacak bir çocuk hakkında hikâye anlatılmıştır. Oyuncak bebek, oyuncak enjektör, damar yolu malzemeleri, kâğıt, boya kalemleri vb. malzemeler kullanılarak çocuk amaletiyata hazırlanmıştır. Terapötik oyun müdahalesi 20-30 dk. sürmüştür. Veriler, çocukların terapötik oyun seanslarında gösterdikleri davranışlar 2 dk. gözlemlenmiş ve not edilerek toplanmıştır (Paladino, Carvalho & Almeida, 2014).

Aranha ve arkadaşları hastaneye yatış sırasında terapötik oyun yöntemi kullanmıştır. Hastaneye yatış sırasında çocuğun boy, kilo ölçümü, kan tahlilleri vb. işlemler sırasında oyuncak bir bebek üzerinde hastaneye yatan bir çocuğun hikayesi anlatılmıştır. Terapötik oyun seansları yaklaşık 25 dk. sürmüştür. Veriler ailelerle fenomenolojik bir görüşme yapılarak toplanmıştır (Aranha ve ark., 2020).

Bir başka çalışmada aşılama yapılan çocuklar üzerinde terapötik oyun seansları yapılmıştır. Aşılama öncesi oyuncak bebek üzerinde aşılama işlemi gösterilmiş, enjektörler, pamuk ve çocuklar için yapılmış çıkartmalı yara bantları kullanılmıştır. Kontrol grubuna standart işlemler uygulanmıştır. Terapötik oyun seansları yaklaşık 20 dk. sürmüştür. Aşılama sırasında çocuğun gözlemlenmesi ve aileleriyle görüşme yoluyla veriler toplanmıştır (Pontes, Tabet, Folkmann, Cunha & Almeida, 2015).

Damaryolu açılan çocuklara terapötik oyun yöntemi kullanan Lemos ve arkadaşları damar yolu açılmadan önce işlem ve kullanılacak malzemeler (enjektör, pamuk, yapışkan bant vs.) oyuncak bir bebek üzerinde gösterilmiş. Sonra yapılacak işlem çocuk üzerinde yapılmıştır. Veriler, Yüz İfadeleri Ağrı Ölçeği ve çocuğun işlemler sırasında gösterdiği tepkiler kaydedilerek toplanmıştır (Lemos ve ark., 2016).

Dantas ve arkadaşları intravenöz ilaç tedavisi alacak çocuklar üzerinde yaptıkları çalışmalarında çocuğun seçtiği ve isim verdiği bir bebek üzerinden hastalanan bu nedenle hastaneye yatışı yapılan ve tedavi gören bir çocuğun hikayesi anlatılmıştır. Hikâye bittikten sonra çocuğun iv ilaç tedavisi gerçekleştirilmiştir. Terapötik oyun seansı 20-35 dakika sürmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşmeler düzenlenerek ve çocuklar gözlemlenerek veriler toplanmıştır (Dantas, da Nóbrega, Pimenta & Collet, 2016).

Campos ve arkadaşları ise pediatri kliniğine ilk kez başvuran çocuklar üzerinde terapötik oyun yöntemi kullanmışlar. Terapötik oyun öncesinde 20 dk. çocuklar gözlemlenmiştir. Sonra çocuklar için hazırlanan oyuncak ev eşyaları, oyuncak doktor- hemşire seti gibi oyuncakların olduğu oyuncaklarla çocuğun oynaması sağlanmıştır. Terapötik oyun seansları 20 dk. sürmüştür. Kendi geliştirmiş oldukları Davranış Ölçeğini kullanarak veriler toplanmıştır (Campos, Rodrigues & Pinto, 2010).

Çalışmaların sonucuna bakıldığında terapötik oyunun çocuklarda anksiyeteyi azalttığı belirlenmiştir. Çocuklarda ağlama, çığlık atma, korku gibi olumsuz davranışlarda azalma olduğu raporlanmıştır. Ayrıca terapötik oyunun çocukların ağrı düzeylerinin azalmasında katkısı olduğu ifade edilmiştir. Terapötik oyunun çocuklarda stresi azalttığı ve terapötik oyunla çocukların sevgi, kızgınlık gibi duygularını ifade ettikleri belirlenmiştir.

Çocukların terapötik oyun seanslarında sağlık profesyonelleriyle iş birliğinin arttığı, güven bağının geliştiği ve tedaviye uyumlarının arttığı gözlemlenmiştir. Terapötik oyun seansları düzenlenen çocukların işlemler sırasında rahat oldukları, sakin kaldıkları ve gülümsedikleri belirtilmiştir. Terapötik oyun seansına dahil edilmeyen çocuklarda işleme uyum davranışlarının düşük olduğunu ve ağlama, itme, kızarma, ajitasyon gibi olumsuz davranışlar gösterdikleri saptanmıştır. Literatür taraması sonucu araştırmaya alınan 10 makaleye ait bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

TARTIŞMA

Yapılan literatür taraması sonucunda 2010-2020 yılları arasında yayınlanan 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk için yararları ve hemşirelik bakımına katkılarını belirlemek amacıyla 10 makale incelenmiştir. 3-6 yaş çocuklarda terapötik oyunun çocuk üzerine ve hemşirelik bakımına olumlu katkılarının olduğu belirlenmiştir. Foruzandeh ve arkadaşlarının (2020) yaptığı çalışmada terapötik oyun uygulamalarından resim çizme ve interaktif oyunun yüksek verimli, kolay ve ekonomik olduğunu ayrıca çocuklarda preoperatif dönemde çocuklarda anksiyeteyi azalttığını belirtmişlerdir. (Forouzandeh ve ark., 2020). Hemşirelik bakım uygulamalarının bir parçası olarak kullanılmasını önermişlerdir. Liu & Chou yaptığı çalışmada terapötik oyun kullanılan çocukların fizyolojik, psikolojik ve davranışsal stres yanıtlarında azalma olduğunu belirtmişlerdir (Liu & Chou, 2020). Artilheiro ve arkadaşları (2011) kemoterapi öncesi terapötik oyun seanslarına katılan çocukların sağlık profesyonelleriyle iş birliğinin arttığını ve duygularını ifade etmesini sağladığını belirtmişlerdir Terapötik oyun, çocuğun hastane rutinlerine alışmasına yardımcı olacağından hemşireler tarafından kullanılması önerilmektedir (Artilheiro ve ark., 2020).

Terapötik oyunun, çocukların hastaneye yatma ve işlemlere bağlı anksiyetelerini azalttığı bilinmektedir. Radyoterapi tedavisi gören terapötik oyun uygulanan çocukların anksiyete düzeylerinde ve anestezi ihtiyacında azalma, tıbbi işlemlerde iş birliğinde artma olduğu saptanmıştır. Çocukların hastalık anlayışlarında iyileşme olduğunu raporlamışlardır (Tsai ve ark., 2013). Hastanede yatan çocuklarda o normal bakım alan çocuklara göre daha az olumsuz duygu sergilediler ve daha düşük düzeyde kaygı yaşadılar.

Preoperatif hazırlık sırasında terapötik oyunun çocuklarda ağlama, ajitasyon, çığlık atma, korku ve stresi azalttığı, çocukların presedürlerde iş birliği yaptığı bu nedenle hastanede terapötik oyunun benimsenmesi gerekliliği bildirilmiştir (Paladino ve ark., 2014).

Terapötik oyun programının okul öncesi çocuklarda ameliyat öncesi anksiyeteyi azaltmada etkili olduğu belirlenmiştir (Kim, 2009).

Terapötik oyunun çocukların ağırlı işlemlere hazırlanmasında kullanıldığında çocukların iş birliğinin arttığı ve ağrılarının azaldığı bildirilmiştir. Aşı prosedürü öncesinde terapötik oyunla işleme hazırlanan çocukların sakin olma, işlem sırasında iş birliği yapma, gülümseme şeklinde işleme yüksek uyum gösteren davranışlar gösterdiği terapötik oyunla işleme hazırlanmayan çocukların ise ağlama, itme, ajitasyon, kızarma ve terleme şeklinde işleme düşük uyum gösteren tepkiler sergiledikleri saptanmıştır (Pontes ve ark., 2015).

Moore ve arkadaşları yanık pansumanı sırasında terapötik oyun kullanılan çocukların ağrı düzeylerinin daha az olduğunu bildirmişlerdir (Moore, Bennet, Dietrich & Wells, 2015).

Bununla birlikte damaryolu açma sırasında terapötik oyun seanslarına katılan çocukların ağrı düzeylerinin azaldığı, pediatri birimlerinde çalışan sağlık profesyonelleri tarafından uygulanabileceği belirtilmiştir (Lemos ve ark., 2016).

Campos ve arkadaşları (2010) terapötik oyunun, çocukların hastaneye yatışla ilgili etkileşimlerini geliştirdiğini, tedaviyi kabul etmelerini ve hastaneye yatışta daha az agresif olduklarını ve daha az ağrı algıladıklarını belirtmişlerdir (Campos ve ark., 2010).

Pansuman değişimi sırasında terapötik oyuncakla oynayan çocukların korku, gerginlik ve ağrı düzeylerinin düşük olduğu belirtilmiştir (Kiche & Almeida, 2009).

Terapötik oyun, çocuklarda olumsuz duygusal davranışları ve kaygıyı önemli ölçüde azaltmaktadır ve özellikle küçük yaştaki çocukların bakımda kullanılması oldukça önemlidir (Wong ve ark.; 2018). Terapötik oyunun HIV (+) tanısı alan çocuklarda önemli bir hemşirelik müdahalesi ve iletişim aracı olduğunu vurgulamışlardır (Campos, Borba & Ribeiro, 2009).

Yapılan bir diğer çalışmada terapötik oyun, çocuğun davranışını anlayarak ve değiştirerek terapötik prosedürlerde iş birliği yapmasını sağlamıştır. Ayrıca aileler tarafından terapötik oyunun rutin hemşirelik bakımına dahil edilmesi önerilmiştir (Aranha ve ark., 2020).

Terapötik oyun kullanımından sonra çocuklarda olumlu davranış değişiklikleri sergilendiği, çocukların ebeveynleri tarafından stresi azaltmak için terapötik oyunun kullanılması gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca terapötik oyunun çocukların işlemler sırasındaki olumsuz davranışlarını en aza indirmek ve bakımı iyileştirmek için önemli bir hemşirelik bakım uygulaması olduğu belirtilmiştir (Dantas ve ark., 2016).

Pan ve arkadaşları pediatri hemşirelerinin hastaneden yatan çocuklarda stresi azaltmak, çocuklarla iletişim kurmak, hemşirelik sürecine uyumu artırabilmek amacıyla terapötik oyun kullanılmasını vurgulamışlardır (Pan, Chiu, Shen & Chen, 2004).

Tablo 1. 3-6 Yaş Arası Çocuklarda Terapötik Oyunun Çocuk İçin Yararları ve Hemşirelik Bakımına Katkıları ile İlgili Yapılan Çalışmaların Özeti

Yazar /Yıl/ Ülke	N	Örneklem Özellikleri	Çalışmanın Yöntemi	Bulgular ve Sonuç
Forouzandeh ve ark.; 2020 İran	172	- Elektif cerrahi operasyon geçiren 3-12 yaş arası çocuklar - İnteraktif oyun grubu (n: 64) - Boyama grubu (n: 55) - Kontrol grubu (n: 55)	* ‘İranlı Çocuklarda İnteraktif Oyunların Resme Kıyasla Preoperatif Anksiyete Üzerindeki Etkisi’ - Randomize kontrollü çalışma - Yale Preoperatif Anksiyete Ölçeği (mYPAS) müdahaleden önce ve müdahaleden 5 dk. sonra müdahaleye kör biri tarafından doldurulmuştur. - İnteraktif oyun grubuna oyun hamuru, bloklar ve bulmacalar kullanılarak ameliyattan 20-30 dk. önce oyun odasında çocuğun oyun oynaması sağlanmıştır. - Boyama grubuna A4 yaprak, kalem, silgi ve bazı renkli kalemler kullanılarak ameliyattan 20-30 dk. önce resim çizme tekniği kullanılmıştır. Kontrol grubuna standart işlemler uygulanmıştır.	- Boyama grubunda ortalama kaygı puanının anlamlı derecede düşük olduğu saptanmıştır. - “Hemşireler, çocuklarda ameliyat öncesi kaygıyı azaltmak için boyama ve terapötik oyunlar gibi farmakolojik olmayan yöntemleri rutin olarak kullanmak için tıbbi ekiplerle iş birliği yapmalıdır.” şeklinde bildirmişlerdir.
Artilheiro ve ark.; 2011 Brezilya	30	- Ayaktan kemoterapi gören, 3-6 yaş grubu çocuklar Araştırma grubu (n: 30)	* ‘Ayaktan Kemoterapi Alan Okul Öncesi Çocuklara Kemoterapi Öncesi Terapötik Oyunun Kullanımı’ - Tanımlayıcı çalışma - Kemoterapi uygulanmadan önce çocuğun terapötik oyun seansında kullanılacak malzemelerle oynamaya teşvik edilmiştir. Kemoterapi sırasında bir oyuncak bebek, damaryolu açma malzemeleri, pamuk, enjektör, iğne, turnike, infüzyon pompası, yapışkan bant, spanç kullanılmıştır. Kemoterapi uygulaması sırasında yapılan işlemler oyuncak bebek üzerinde gösterilmiş ve bu arada araştırmacı kemoterapi görmüş bir çocuk hakkında bir hikâye anlatmıştır. Hikâyenin sonunda hikayeyi anlatması için çocuk teşvik edilmiştir. - Veriler, çocuk, tedavisi, kemoterapiye hazırlıktaki önceki deneyimleri ve oyun seansları sırasında ortaya çıkan davranışlar hakkında bilgiler içeren bir form kullanılarak kaydedilmiştir.	- Terapötik oyunun sağlık profesyonelleriyle çocuk arasındaki etkileşimi kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. - “Çocuğun, hastanede kalışını daha keyifli ve rahat hale getirmede büyük önemi vardır” şeklinde raporlanmış.
Tsai ve ark.; 2013 Tayvan	19	- Radyoterapi tedavisi gören 3-15 yaş arası beyin tümörü olan çocuklar - Deney grubu (n: 9) - Kontrol grubu (n:10)	* ‘Radyoterapi Sırasında Pediatrik Beyin Tümörü Hastaları Üzerinde Terapötik Oyunun Etkinliği’ - Deneysel bir çalışma - Beck Gençlik Kaygı Envanteri ve Yüz Kaygı Ölçeği kullanılmış. Kortizol seviyeleri ve kalp atım hızları değerlendirilmiştir. - Deney grubuna 15- 20 dk. süren hikâye okuma ve rol play, video oynama, çizgi film izleme, hediye verme, akranla tanıştırma teknikleri kullanılmıştır. - Kontrol grubuna rutin uygulamalar yapılmıştır.	- Terapötik oyun kullanılan çocuklarda anksiyete düzeylerinin azaldığı ve sağlık profesyonelleriyle iş birliğinin arttığını saptanmıştır.

Wong ve ark.;2018 Çin	208	<ul style="list-style-type: none"> - Alçı çıkarma işlemi uygulanacak 3-12 yaş arası çocuklar - Deney grubu (n: 103) - Kontrol grubu (n: 105) 	<p>* ‘Terapötik Oyunun, Alçı Çıkarma Prosedürlerine Tabi Tutulan Çocuklar Üzerindeki Etkileri’</p> <ul style="list-style-type: none"> - Randomize kontrollü bir çalışma. - Görsel Analog Ölçeği (VAS) - Çocuklar İçin Durumluk Kaygı Ölçeği'nin Çince versiyonu (CSAS-C) -Çocukların Duygusal Tezahürü Ölçeği - Memnuniyet ölçeği (Ebeveyn ve alçı teknisyenleri için) kullanılmış. - Kalp hızları izlenmiş. - Hazırlık ve dikkat dağıtıcı oyun olmak üzere 2 aşamada terapötik oyun yöntemi kullanılmış. - Hazırlık oyununda oyuncak bebek üzerinde alçı çıkarma işlemi gösterilmiş. - Dikkat dağıtıcı oyunda görsel veya işitsel dikkat dağıtıcılığı, derin nefes egzersizleri, dokunsal uyarım, sayma / şarkı söyleme gibi çocuğun seçtiği yöntemlerden biri kullanılmıştır. - Toplamda terapötik oyun müdahalesi 30 dk. sürmüştür. - Kontrol grubuna rutin uygulamalar yapılmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> - “Terapötik oyun, alçı çıkarma prosedürü geçiren çocuklar arasındaki kaygıyı ve olumsuz duygusal belirtileri etkili bir şekilde azaltır” şeklinde bildirmişlerdir. - Özellikle küçük yaşta çocuklar için terapötik oyunun standart bakıma dahil edilmesinin önemi vurgulanmıştır.
Paladino ve ark.; 2014 Portekiz	30	<ul style="list-style-type: none"> - Cerrahi operasyon geçiren 3-5 yaş arasındaki çocuklar <p>Araştırma grubu: 30</p>	<p>*‘Ameliyata Hazırlanırken Terapötik Oyun: Perioperatif Dönemde Okul Öncesi Çocukların Davranışı’</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kantitatif tanımlayıcı bir çalışma - Çocukların terapötik oyun seanslarında gösterdikleri davranışlar 2 dk. gözlenmiş ve not edilerek veriler toplanmıştır. - Çocuk ameliyata girmeden önce ameliyat olacak bir çocuk hakkında hikâye anlatılmıştır. - Oyuncak bebek, oyuncak enjektör, damar yolu malzemeleri, kâğıt boya kalemleri vb. malzemeler kullanılmıştır. - Terapötik oyun müdahalesi 20- 30 dk. sürmüştür. 	<ul style="list-style-type: none"> - Terapötik oyun uygulanan çocukların iş birliğinin arttığını saptamışlardır. Terapötik oyun çocuğun cerrahi prosedürü anlamasına yol açmıştır ve işlemin daha az travmatik hale getirdiğini belirtilmiştir.
Aranha ve ark.; 2020 Brezilya	12	<ul style="list-style-type: none"> - 3-10 yaş arası çocuk ve ailesi. <p>Araştırma grubu: (n 12 çocuk ve ebeveyn)</p>	<p>* ‘Çocukların Hastaneye Yatışı Sırasında Eğitici Terapötik Oyunun Kullanılması ve Ailenin Algısı’</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tanımlayıcı bir çalışma - Ailelerle fenomenolojik bir görüşme yapılmıştır. - Hastaneye yatış sırasında çocuğun boy, kilo ölçümü, kan tahlilleri vb. işlemler sırasında oyuncak bir bebek üzerinde hastaneye yatan bir çocuğun hikayesi anlatılmıştır. - Terapötik oyun seansları yaklaşık 25 dk. sürmüştür. 	<ul style="list-style-type: none"> - Terapötik oyun, çocuğun davranışını anlayarak ve değiştirerek terapötik prosedürlerde iş birliği yaptığını saptanmıştır. - Aileler tarafından terapötik oyunun hemşirelik bakımında yer alması gerektiği belirtilmiştir. - Hemşirelik bakımında rutin olarak uygulanması gerektiğini belirtilmiştir.
Pontes ve ark.; 2015 Portekiz	60	<ul style="list-style-type: none"> - Aşı prosedürü için hastaneye başvuran 11 aylık ve 3-6 yaş arası çocuklar. - Deney grubu (n: 30) - Kontrol grubu (n: 30) 	<p>* ‘Terapötik Oyunla Çocuğu Aşıya Hazırlamak’</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yarı deneysel bir çalışma - Aşılama sırasında çocuğun gözlemlenmesi ve aileleriyle görüşme yoluyla veriler toplanmıştır. - Aşılama öncesi oyuncak bebek üzerinde işlem gösterilmiş, enjektörler, pamuk ve 	<ul style="list-style-type: none"> -Terapötik oyun uygulanan çocukların sağlık profesyonelleriyle iş birliğinin daha fazla olduğunu rapor etmişlerdir. -Terapötik oyunun çocukları aşı prosedürüne hazırlamada önemli bir araç olduğunu bildirmişlerdir.

			<p>çocuklar için yapılmış çıkartmalı yara bantları kullanılmış.</p> <p>- Kontrol grubuna standart işlemler uygulanmış.</p> <p>- Terapötik oyun seansları yaklaşık 20 dk. sürmüştür.</p>	
Lemos ve ark.; 2016 Brezilya	21	<p>- Damar yolu açma işlemi uygulanacak 3-12 yaş arası çocuklar.</p> <p>- Araştırma grubu n: 21</p>	<p>* 'Çocuklarda Damaryolu Açma İşlemi Sırasında Ağrı Azaltma Stratejisi olarak Terapötik Oyun Kullanımı'</p> <p>- Keşifsel analitik araştırma</p> <p>- Yüz İfadeleri Ağrı Ölçeği kullanılmıştır.</p> <p>- Çocuğun işlemler sırasında gösterdiği tepkiler kaydedilmiştir.</p> <p>- İşlem öncesinde uygulanacak işlem ve malzemeler oyuncak bir bebek üzerinde gösterilmiş. Sonra yapılacak işlem çocuk üzerinde yapılmıştır.</p>	<p>- Terapötik oyunun hastanede yatan ağırlı işlemler uygulanan çocuklarda ağrıyı azaltmada önemli bir araç olduğunu belirtmişlerdir.</p>
Dantas ve ark.; 2016 Brezilya	N: 9	<p>- IV ilaç uygulaması işlemi yapılacak 4-8 yaş arası çocuklar.</p> <p>- Araştırma grubu n: 9</p>	<p>* 'İntravenöz İlaç Uygulaması Yapılan Çocuklara İşlem Sırasında Terapötik Oyunun Kullanılması'</p> <p>- Keşifsel nitel çalışma</p> <p>- Yarı yapılandırılmış görüşmeler düzenlenmiş ve çocuklar gözlemlenmiş</p> <p>- Çocuğun isim verdiği bir bebek üzerinden hikâye anlatılarak işlem gerçekleştirilmiştir.</p> <p>- 20-35 dakikalık terapötik oyun seansları düzenlenmiştir.</p>	<p>- Özellikle 4 ila 6 yaş arası çocuklar, terapötik oyun kullanımından sonra olumlu davranış değişiklikleri göstermiştir ve terapötik oyunun, bakımı iyileştirmede önemli olduğu saptanmıştır.</p>
Campos ve ark.; 2010 Brezilya	30	<p>- İlk kez pediatri kliniğine başvuran 3-6 yaş arası çocuklar.</p> <p>Araştırma grubu: 30</p>	<p>* 'Pediatri Kliniğine ilk kez Başvuran Okul Öncesi Çocukların Davranışlarının Değerlendirilmesi ve Terapötik Oyuncağın Kullanımı'</p> <p>- Açıklayıcı nicel bir çalışma</p> <p>- Davranış Ölçeği kullanılmış.</p> <p>- Terapötik işlem öncesinde 20 dk. çocuklar gözlemlenmiş.</p> <p>- Çocuklar için bir oyuncak çantası hazırlanmış (Oyuncak ev eşyaları, oyuncak doktor- hemşire seti). Çocukların istediği oyuncakla oynanması sağlanmış.</p> <p>- Terapötik oyun seansları 20 dk. sürmüştür.</p>	<p>- Terapötik oyun seansının çocuğun tedaviyi daha kolay kabul ettiğini ve çocuğun daha az agresif olduğunu rapor etmişlerdir.</p>

SONUÇ

Terapötik oyun çocuğun hastaneye yatışı ve taburculuk süreci içerisinde bütün prosedürlerde hemşirelik bakım uygulamalarında kullanılmalıdır. Çocuklar için duygularını ifade etme, tedaviye uyum sağlama, iş birliği yapabilme, korku, kaygı, ağlama gibi olumsuz davranışların azalmasında önemli bir yere sahiptir. 3-6 yaş çocuklarda çocuğun fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimini destekleyecek terapötik oyun yöntemleri seçilmelidir. Terapötik oyun, hemşireler için çocuk hakkında veri toplama, holistik bakım çerçevesinde gerekli bakımı planlayabilme ve uygulama, hemşirelik uygulamalarında çocukla iş birliğini geliştirmede önemi büyüktür. Bu nedenle pediatri hemşirelerinin terapötik oyun hakkındaki bilgi ve becerileri değerlendirilmeli ve pediatri hemşireleri hemşirelik uygulamalarında terapötik oyunun kullanılması açısından desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

- Aranha, B. F., Souza, M. A. D., Pedroso, G. E. R., Maia, E. B. S., & Melo, L. D. L. (2020). Using the instructional therapeutic play during admission of children to hospital: the perception of the family. *Revista Gaúcha de Enfermagem*, 41.
- Artalheiro, A. P. S., Almeida, F. D. A., & Chacon, J. M. F. (2011). Use of therapeutic play in preparing preschool children for outpatient chemotherapy. *Acta Paul Enferm*, 24(5), 611-616.
- Bruce, T. (2018). The importance of play. *The child's curriculum: working with the natural values of young children*, 39-58.
- Caleffi, C. C. F., Rocha, P. K., Anders, J. C., Souza, A. I. J. D., Burciaga, V. B., & Serapião, L. D. S. (2016). Contribution of structured therapeutic play in a nursing care model for hospitalised children. *Revista Gaucha de Enfermagem*, 37(2).
- Campos, M. C., Rodrigues, K. C. S., & Pinto, M. C. M. (2010). Evaluation of the behavior of the preschool one just admitted in the unit of pediatrics and the use of the therapeutic toy. *Einstein (São Paulo)*, 8(1), 10-17.
- Campos, Y. A. E. D. S., Borba, R. I. H. D., & Ribeiro, C. A. (2009). Playing for a child with HIV: seeking to understand its experience. *Rev. Soc. Bras. Enferm. Ped*, 9(1), 33-36.
- Cohen, D. (2007). A history of play. İçinde: *The Development of Play*. Routledge, 14-32.
- Committee on Hospital Care and Child Life Council. Child life services. (2014). *Pediatrics*, 133(5), e1471-e1478.
- Coşkuntürk, A. E., & Gözen, D. (2018). The effect of interactive therapeutic play education program on anxiety levels of children undergoing cardiac surgery and their mothers. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 33(6), 781-789.
- Dantas, F. A., da Nóbrega, V. M., Pimenta, E. A. G., & Collet, N. (2016). Use of therapeutic play during intravenous drug administration in children: Exploratory study. *Online Brazilian Journal of Nursing*, 15(3), 454-465
- Forouzandeh, N., Drees, F., Forouzandeh, M., & Darakhshandeh, S. (2020). The effect of interactive games compared to painting on preoperative anxiety in Iranian children: A randomized clinical trial. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 40, 101211.
- Francischinelli, A. G. B., Almeida, F. D. A., & Fernandes, D. M. S. O. (2012). Routine use of therapeutic play in the care of hospitalized children: nurses' perceptions. *Acta Paul Enferm*, 25(1), 18-23.
- Ginsburg, K. R. (2007). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bonds. *Pediatrics*, 119(1), 182-191.
- Haiat H, Bar-Mor G & Shochat M. (2003). The world of the child: A world of play even in the hospital. *J Pediatr Nurs*. 18(3):209-14.
- Hatfield, N. T. (2007). *Broadribb's Introductory Pediatric Nursing*. Lippincott Williams & Wilkins. 7. Baskı, 32-82.
- He, H. G., Zhu, L., Chan, S. W. C., Liam, J. L. W., Li, H. C. W., Ko, S. S., *et al.* (2015). Therapeutic play intervention on children's perioperative anxiety, negative emotional manifestation and postoperative pain: A randomized controlled trial. *Journal of advanced nursing*, 71(5), 1032-1043.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2013). Health promotion of the preschooler and family. İçinde: Hockenberry, M. J., Rodgers, D., & Wilson, C. *Wong's Essentials of Pediatric Nursing*. Elsevier Health Sciences. 9. Baskı, 408-456
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2018). The child is who hospitalized. İçinde: Hockenberry, M. J., & Wilson, D. *Wong's Nursing Care Of Infants And Children*. Elsevier Health Sciences. 11. Baskı, 658-735.
- Howard, J., & McInnes, K. (2013). Theoretical perspectives on play. İçinde: Howard, J., & McInnes, K. *The Essence Of Play: A Practice Companion For Professionals Working With Children And Young People*. Routledge. 1. Baskı, 6-16.
- James, S. R., Nelson, K., & Ashwill, J. (2014). Growth and Development: The Child and Family. İçinde: James, S., Nelson, K., & Ashwill, J. *Nursing care of children e-book: principles and practice*. Elsevier Health Sciences. 4. Baskı, 23-149.
- Kapkin, G., Manav, G., & Muslu, G. K. (2020). Effect of Therapeutic Play Methods on Hospitalized Children in Turkey: A Systematic Review. *Erciyes Medical Journal*, 42(2), 127-142.

- Karbandi, S., Soltanifar, A., Salari, M., Asgharinekah, S. M., & Izie, E. (2020). Effect of music therapy and distraction cards on anxiety among hospitalized children with chronic diseases. *Evidence Based Care*, 9(4), 15-22.
- Kiche, M. T., & Almeida, F. D. A. (2009). Therapeutic toy: strategy for pain management and tension relief during dressing change in children. *Acta Paul Enferm*, 22(2), 125-30.
- Kim, J. S. (2009). Effects of therapeutic play program on the pre-operative anxiety of the preschooler. *Korean Parent-Child Health Journal*, 12(2), 119-130.
- Kliegman, R. M., Behrman, R. E., Jenson, H. B., & Stanton, B. M. (2007). Growth development and behavior. İncinde: Kliegman, R. M., & Geme, J.S. *Nelson Textbook Of Pediatrics*. Elsevier Health Sciences. 18. Baskı, 33-100.
- Koukourikos, K., Tzaha, L., Pantelidou, P., & Tsaloglidou, A. (2015). The importance of play during hospitalization of children. *Materia socio-medica*, 27(6), 438.
- Lemos, I. C. S., Silva, L. D., Delmondes, G. D. A., Brasil, A. X., Santos, P. L. F., Gomes, E., *et al.* (2016). Therapeutic play use in children under the venipuncture: a strategy for pain reduction. *American Journal of Nursing Research*, 4(1), 1-5.
- Li, W. H., Chung, J. O., & Ho, E. K. (2011). The effectiveness of therapeutic play, using virtual reality computer games, in promoting the psychological well-being of children hospitalised with cancer. *Journal of Clinical Nursing*, 20(15-16), 2135-2143.
- Maia, E. B., & Ribeiro, C. A. (2011). Understanding nurses' awareness as to the use of therapeutic play in child care. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*, 45(4), 839-846.
- Milteer, R. M., Ginsburg, K. R., & Mulligan, D. A. (2012). The importance of play in promoting healthy child development and maintaining strong parent-child bond: Focus on children in poverty. *Pediatrics*, 129(1), e204-e213.
- Moore, E. R., Bennett, K. L., Dietrich, M. S., & Wells, N. (2015). The effect of directed medical play on young children's pain and distress during burn wound care. *Journal of Pediatric Health Care*, 29(3), 265-273.
- Paladino, C. M., Carvalho, R. D., & Almeida, F. D. A. (2014). Therapeutic play in preparing for surgery: behavior of preschool children during the perioperative period. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*, 48(3), 423-429.
- Pan, H. L., Chiu, P. C., Shen, J. F., & Chen, C. W. (2004). Application of therapeutic play in the process of nursing a preschool patient. *Hu li za zhi The Journal of Nursing*, 51(4), 94-100.
- Pontes, J. E. D., Tabet, E., Folkmann, M. Á. D. S., Cunha, M. L. D. R., & Almeida, F. D. A. (2015). Therapeutic play: preparing the child for the vaccine. *Einstein (São Paulo)*, 13(2), 238-242.
- Powers, M. (2018). The Smallest Remainder: Benjamin and Freud on Play. *MLN*, 133(3), 720-742.
- Ricci, S. S., & Kyle, T. (2009). Growth and development of the preschooler. İncinde: Ricci S. S, Kyle, T., & Carman, S. *Maternity And Pediatric Nursing*. Lippincott Williams & Wilkins. 1. Baskı, 829-850.
- Santos, V. L. A. D., Almeida, F. D. A., Ceribelli, C., & Ribeiro, C. A. (2020). Understanding the dramatic therapeutic play session: A contribution to pediatric nursing. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 73(4).
- Sezici, E., Ocakci, A. F., & Kadioglu, H. (2017). Use of play therapy in nursing process: A prospective randomized controlled study. *Journal of Nursing Scholarship*, 49(2), 162-169.
- Tsai, Y. L., Tsai, S. C., Yen, S. H., Huang, K. L., Mu, P. F., Liou, H. C., *et al.* (2013). Efficacy of therapeutic play for pediatric brain tumor patients during external beam radiotherapy. *Child's Nervous System*, 29(7), 1123-1129.
- Ullán, A. M., Belver, M. H., Fernández, E., Lorente, F., Badía, M., & Fernández, B. (2014). The effect of a program to promote play to reduce children's post-surgical pain: with plush toys, it hurts less. *Pain Management Nursing*, 15(1), 273-282.
- Vaezzadeh, N., Douki, Z. E., Hadipour, A., Osia, S., Shahmohammadi, S., & Sadeghi, R. (2011). The effect of performing preoperative preparation program on school age children's anxiety. *Iranian journal of pediatrics*, 21(4), 461.
- William Li, H. C., Lopez, V., & Lee, T. L. I. (2007). Effects of preoperative therapeutic play on outcomes of school-age children undergoing day surgery. *Research in Nursing & Health*, 30(3), 320-332.

- Wilson, D., & Rodgers, C. C. (2016). Health promotion of the preschooler and family. İçinde: Hockenberry, M. J., Rodgers, D., & Wilson, C. *Wong's Essentials of Pediatric Nursing*. Elsevier Health Sciences. 10. Baskı, 380-392.
- Wilson, M. E., Megel, M. E., Enenbach, L., & Carlson, K. L. (2010). The voices of children: stories about hospitalization. *Journal of Pediatric Health Care*, 24(2), 95-102.
- Wong, C. L., Ip, W. Y., Kwok, B. M. C., Choi, K. C., Ng, B. K. W., & Chan, C. W. H. (2018). Effects of therapeutic play on children undergoing cast-removal procedures: a randomised controlled trial. *BMJ open*, 8(7), e021071.
- Yogman, M., Garner, A., Hutchinson, J., Hirsh-Pasek, K., & Golinkoff, R. (2018). The power of play: A pediatric role in enhancing development in young children. *Pediatrics*, 142(3), e2018-2058.